



ОБЩИНА ЛОВЕЧ

Годишен отчет

за изпълнението на „Програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на Община Ловеч за 2024 г.“

Замърсяването на въздуха възниква, когато в атмосферата се освобождават газове, прахови частици и дим, които причиняват вреди за хората и околната среда. Световната здравна организация (СЗО) определя това замърсяване за една от основните екологични причини за редица заболявания в Европа. Като най-проблемни замърсители по отношение на човешкото здраве са определени фините прахови частици и тропосферния озон, следвани от бензо (а) пирен (индикатор за полициклични ароматни въглеводороди).

Фините прахови частици са микроскопични твърди и течни вещества, суспендирани в земната атмосфера. Те включват множество вещества, от морска сол и полени до канцерогенни за човека вещества като бензо(а)пирен и сажди. За пръв път, през 1987 г., Американската агенция за опазване на околната среда (US EPA), въвежда стандарт за фини прахови частици. В първата версия на стандарта се дефинират фини прахови частици с размер до $10\mu\text{m}$, който размер, от 2005 година, е определен за гранична стойност и в ЕС. В българското законодателство за фините прахови частици е приета абревиатурата ФПЧ, като в зависимост от размера на частиците се означават като: ФПЧ10 и ФПЧ2.51.

С Директива 2008/50/ЕО от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа, на база насоки, издадени от Световната здравна организация (WHO Air Quality Guidelines for Particulate Matter, Ozone, Nitrogen Dioxide and Sulfur Dioxide: Global update 2005, Summary of Risk Assessment), са определени нормите за пределно допустими нива на концентрации за редица замърсители, включително фини прахови частици, по-специално ФПЧ10, които трябва да бъдат спазени до 2005 г. Директивата определя максималния брой допустими превишавания на средноденонощната норма за ФПЧ10, както и средногодишна норма. Директивата е транспонирана в националното законодателство чрез Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн. ДВ. бр. 58 от 30.07.2010 г.). По отношение на замърсителя ФПЧ10, са определени две пределно допустими стойности за опазване на човешкото здраве – средногодишна и средноденонощна (средно за 24-часов период). Средногодишната норма (СГН) – средната концентрация за една календарна година е определена на $40\mu\text{g}/\text{m}^3$, а средноденонощната норма (СДН) на $50\mu\text{g}/\text{m}^3$, която не трябва да бъде превишавана повече от 35 пъти за една календарна година.

Настоящата програма за управление и подобряване на качеството на атмосферния въздух в община Ловеч, наричана за краткост Програмата (Програма за КАВ), е разработена за периода 2022 ÷ 2026 г. и приета с Решение № 987/28.09.2023 г. на Общински съвет – Ловеч.

Целта на Програмата е да бъдат постигнати трайни и дългосрочни резултати, с цел достигане на установените законодателни норми за съдържанието на ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух, въпреки разработването на предходните програми и актуализации „Програма за намаляване на нивата на замърсителите и за достигане на нормите за качество на атмосферния въздух (КАВ) на територията на гр. Ловеч, 2016-2020 г.“

Актуализацията на Програмата за управление и подобряване на качеството на атмосферния въздух за периода 2022 - 2026 г. на Община Ловеч е разработена в съответствие с мерките и приоритетите на Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух (2018 - 2024 г.) и е основана на ангажимента на общината свързан с Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно качеството на атмосферния въздух и за по - чист въздух за Европа. Разработен е план за действие, който е неразделна част от програмата указващ мерки, които трябва да бъдат предприети в краткосрочна и дългосрочна перспектива с оглед намаляване риска от замърсяване на атмосферния въздух и ограничаване продължителността на превишаване на установените норми, включително при неблагоприятни метеорологични условия. Планът и програмата подлежат на допълнения и актуализация при наличие на нова информация, при настъпване на промени в основната база данни на общината, промяна в законодателството, промяна в местни планове за развитие или други фактори. Териториалният обхват на програмата включва цялата територия на община Ловеч – 34 села и град Ловеч.

Разработването на актуализацията на общинската програмата за КАВ е основано на ангажиментите, произтичащи от националното законодателство, което транспонира изцяло *Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух на Европа (Директива 2008/50/ЕО)*. Съгласно чл. 19, ал. 2 от ЗЧАВ, общинските органи и регионалните инспекции по околната среда и водите осъществяват контрол и управление на дейностите, свързани с осигуряване на чистотата на въздуха на тяхната територия. Съгласно чл. 27, ал. 1 от ЗЧАВ и Наредба № 12/2010 г. в случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за замърсители в атмосферния въздух, кметовете на общините разработват, а общинските съвети приемат програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми в установените за целта срокове, които са задължителни за изпълнение.

Програмата е разработена в съответствие с изискванията с чл. 27, ал. 1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) и подзаконовата нормативна уредба по неговото прилагане:

- Наредба № 7/1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух;
- Наредба № 12/2010 г. за норми за SO₂, NO₂, ФПЧ₁₀, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух;
- Наредба № 14/1997 г. за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места;

Обхватът на Програмата е за замърсителя фини прахови частици ФПЧ₁₀, а времевият хоризонт е за периода 2022 - 2026 година. В Програмата са включени цели, етапи и срокове за тяхното постигане, средства за обезпечаването им, система за отчет и контрол за изпълнението и система за оценка на резултатите.

Програмата е във времеви обхват 2022 ÷ 2026 г. и включва следните срокове за изпълнение:

- Краткосрочен до 2023 г.
- Средносрочна до 2024 г.
- Дългосрочен до 2026 г.

Основната цел е да се осигури добро качество на атмосферния въздух, отговарящо на нормативните изисквания във всички райони на общината, и по - конкретно достигане и последващо поддържане на допустимите стойности за:

- Брой превишения на средно-деноношната норма на ФПЧ_{10} за опазване на човешкото здраве от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, която да не бъде превишавана повече от 35 пъти в рамките на една календарна година.

- Средногодишна концентрация на ФПЧ_{10} под $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

На територията на област Ловеч непрекъснато автоматично пробонабиране се извършва в една АИС (автоматична измервателна станция) – градски фонов пункт в гр. Ловеч, по един основен показател за КАВ - прахови частици с размер до 10 микрона (PM_{10}). По информация на Регионалната лаборатория към ИАОС гр. Плевен, използваният метод за изпитване е бета-абсорбция, съгласно Български стандартизационен документ „Атмосферен въздух“. Автоматизирани системи за измерване на прахови частици – СД СЕМ/TS 16450:2013. Шест поредни години са изпълнени законовите изисквания за не повече от 35 броя превишения, в рамките на една календарна година на средно деноношната норма за опазване на човешкото здраве по показател фини прахови частици с размер до 10 микрометра (ФПЧ_{10}) в атмосферния въздух. През 2019 г. са регистрирани 18 превишения на средно деноношната норма, през 2020 г. – 11 превишения, през 2021 г. – 11 превишения, през 2022 г. – 2 превишения, през 2023 г. – няма данни за превишения и през 2024 г. – 3 превишения.

Като неразделна част от настоящия отчет на Програмата за подобряване на КАВ на Община Ловеч за периода 2024 г. се явява Проект „За по-чист въздух в община Ловеч, чрез подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи“ по Процедура № BG16FFPR002-5.001, Приоритет 5 „Въздух“, Процедура „За по-чист въздух!“ по Програма „Околна среда“ 2021-2027. Сред общините, които ще се възползват от тази програма е и Община Ловеч. Домакинствата ще имат възможност да получат безвъзмездно нови екологични и енергийно ефективни топлоуреди. По-конкретно те ще получат средства за закупуване на климатици от висок клас („въздух-въздух“) със средства от оперативната програма "Околна среда" 2021-2027 г. Продължителността на проекта е от 10.05.2024 г. до 10.05.2029 г. Обща стойност на проекта: 26 233 688,11 лв., 100 % БФП.

В отчетния период е сключен Договор № ДВ-ВГ-834 от 24.07.2024 г. с предмет „Видимост, прозрачност и комуникация по проект „За по-чист въздух в община Ловеч, чрез подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи“, по Процедура № BG16FFPR002-5.001 „За по-чист въздух!“ по Приоритет 5 „Въздух“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. с "ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА АБ" ЕООД на стойност 18 660,00 лв. с ДДС.

Обявени са следните обществени поръчки:

- „Избор на външни експерти за цялостно управление на проект „За по-чист въздух в община Ловеч, чрез подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи“, финансиран по Процедура № BG16FFPR002-5.001 „За по-чист въздух!“ по Приоритет 5 „Въздух“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.“;

- „Демонтаж и предоставяне за рециклиране на високоемисионни печки и котли за битово отопление, работещи с твърдо гориво - дърва и/или въглища в рамките на проект „За по-чист въздух в община Ловеч, чрез подмяна на отоплителните уреди на твърдо

гориво с екологични алтернативи“ финансиран по Процедура № BG16FFPR002-5.001 „За по-чист въздух!“ по Приоритет 5 „Въздух“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.“;

- „Провеждане на комуникационни кампании за населението на община Ловеч в рамките на Проект „За по-чист въздух в община Ловеч, чрез подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи“, финансиран по Процедура № BG16FFPR002-5.001 „За по-чист въздух!“ по Приоритет 5 „Въздух“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.”

- „Доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация и гаранционно обслужване на алтернативни отоплителни уреди за битово отопление, вкл. стоманени радиатори, по Проект „За по-чист въздух в община Ловеч, чрез подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи“ финансиран по Процедура № BG16FFPR002-5.001 „За по-чист въздух!“ по Приоритет 5 „Въздух“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.” по 4 обособени позиции, както следва:

- Обособена позиция № 1 - „Отоплителни устройства на електричество - Термопомпи „въздух-въздух“ (климатици)“.
- Обособена позиция № 2 - „Отоплителни устройства на електричество - Термопомпи „въздух-вода“.
- Обособена позиция № 3 – „Стоманени панелни радиатори.“
- Обособена позиция № 4 – „Отоплителни устройства на пелети или друг вид дървесна биомаса.“

- „Техническа подкрепа за набиране на заявления от представители на целевата група за подмяна на топлоуреди, оказване на съдействие на потенциалните крайни получатели на помощта за попълване и подаване на изискуемите документи, посещения на място по домовете (обходи) от технически екипи, както и за подписване на договори между общината бенефициент и гражданите, крайни получатели на помощта, за подмяна на топлоуреди на твърдо гориво с екологични алтернативи, в рамките на проект „За по-чист въздух в община Ловеч, чрез подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи“;

- „Изработка и доставка на рекламno-информационни материали във връзка с провеждането на комуникационни кампании за населението на община Ловеч в рамките на проект „За по-чист въздух в община Ловеч, чрез подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи“, финансиран по Процедура № BG16FFPR002-5.001 „За по-чист въздух!“ по Приоритет 5 „Въздух“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. - запазена поръчка по смисъла на чл. 12, ал. 1, т. 1 от ЗОП”

През отчетения период Община Ловеч започна изпълнението на проект „Прилагане на интегрирани мерки за постигане на устойчива екологосъобразна градска мобилност и свързаност на територията на общините Ловеч и Троян“ с финансиране от Механизма за възстановяване и устойчивост. По проекта е проведена процедура за избор на изпълнител за изграждане на довеждащата инфраструктура за изграждане на зарядните станции за електроавтобусите на територията на община Ловеч.

На територията на град Ловеч има изградени няколко частни зарядни станции, чиито локации са: пред сградата на „Велга“ ООД, до бензиностанция Агро Био, пред офиса на NetWorx на ул. „Панайот Волов“ № 1 от страната на ул. „Дунав“ и сервиз Автокар Комерс. Зарядните станции се намират на удобни места и са достъпни за ползване денонощно.

Установените норми за съдържание на PM_{10} /фини прахови частици/ във въздуха имат за цел предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението, чието ниво следва да бъде постигнато в определения срок, след което да не бъде превишавано.

Основната цел на програмата за КАВ на Община Ловеч е да се идентифицират и планират най-подходящите към местните условия и същевременно ефективни мерки за

подобряване качеството на атмосферния въздух, които да доведат до постигане и поддържане на определените в европейското и националното законодателство норми за опазване на човешкото здраве.

Изпълнението на дейностите при разработване на програмата, са изцяло съобразени с изискванията на Директива 2008/50/ЕО относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа (обн. ОВ, L152, 11.06.2008 г., стр.1-44). Директивата е интегрирана в българското законодателство чрез:

- Закон за опазване на околната среда (Обн. ДВ. бр. 91/2002г., изм. ДВ. бр. 54/2020 г.);
- Закон за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., Обн. ДВ. бр. 45/1996 г., последно изм. и доп. ДВ. бр. 41 от 10.05.2024 г.)
- Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (Обн. ДВ, бр. 58/2010 г., последно изм. и доп. ДВ. бр. 79 от 8.10.2019 г.), спазвайки приложимото националното и европейско законодателство.

Целта, която е поставена чрез Програмата е привеждане на качеството на атмосферния въздух на територията на община Ловеч по отношение на съдържанието на вредни вещества в него в съответствие с изискванията на нормативната уредба по опазване чистотата на атмосферния въздух. Прилагането на програмата ще има и косвен принос за постигане на специфичната цел по приоритетна ос 5 „Намаляване замърсяването на атмосферния въздух чрез понижаване количествата на $\text{FPCH}_{10}/\text{NO}_x$ ”, като предостави основа, подпомагаща избора на адекватни към местните условия мерки за подобряване КАВ /качеството на атмосферния въздух/.

С уважение,

СТРАЦИМИР ПЕТКОВ

Кмет на Община Ловеч

ЦВ/ИД/ХХ/РГ